

“LESSON-STUDY” METODIKASI: XORIJ TAJRIBASI.

Muradova Feruza Abdurazak qizi

A.Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti 2-bosqich tayanch doktoranti.

E-mail: feruzabonu_muradova@mail.ru

Annotatsiya: Angliyada “LESSON STUDY” metodikasining rivojlanishi va nima uchun darsni o‘rganishda samarali ekanligi, “LESSON STUDY” metodikasini boshqa sinfdagi harakat tadqiqoti yoki so‘rovidan nimasi bilan farq qilishi yoritib beriladi. Lesson study haqiqiy o‘quvchilar bilan haqiqiy sinflarda ishlash va amaliyotni bir sinfdan boshqasiga o‘tkazish orqali yangi amaliy bilimlarni yaratishga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: Angliya, LESSON-STUDY, tadqiqot, o‘qituvchi, o‘quvchi, dars jarayoni, model.

Аннотация: Будет объяснено развитие методологии «УРОК ИЗУЧЕНИЕ» в Англии и почему она эффективна при усвоении урока, чем методология «УРОК ИЗУЧЕНИЕ» отличается от других исследований или исследований в классе. Изучение уроков направлено на создание новых практических знаний путем работы с реальными учениками в реальных классах и переноса практики из одного класса в другой.

Ключевые слова: Англия, УРОК-ИЗУЧЕНИЕ, исследование, учитель, ученик, процесс урока, модель.

Annotation: The development of the "LESSON STUDY" methodology in England and why it is effective in learning the lesson, how the "LESSON STUDY" methodology differs from other classroom action research or inquiry will be explained. Lesson study aims to create new practical knowledge by working with real students in real classrooms and transferring practice from one class to another.

Keywords: England, LESSON-STUDY, research, teacher, student, lesson process, model.

Angliyada “LESSON STUDY” metodikasining rivojlanishida yapon tilini o‘rganish modeliga alohida e‘tibor qaratish lozim. Ya‘ni maktablar va o‘qituvchilar ushbu modelni amaliyotni yaxshilash uchun foydali deb bilishadi. O‘qituvchilar nafaqat darsni o‘rganishda, balki o‘rganganlarini boshqalar bilan bo‘lishishda ham hamkorlik qilish yo‘llarini topadilar. Lesson study o‘quvchilar uchun ta‘lim natijalarini yaxshilaganligi haqida dalillar mavjud edi.

O‘n to‘rtta maktab - boshlang‘ich va o‘rta maktablar ishtirok etdi. Ular Shimoliy-Sharqiy, Sharqiy Angliya, London va Janubi-Sharqiy mahalliy hokimiyat organlaridan olingan. Bu maktablar statistik jihatdan aks ettirilgan maktablar qatorini ifodalagan, ishning katta qismi KS1, KS2 va KS3 ga qaratilgan. Less studyga dastlabki kirishdan so‘ng olti davr mobaynida o‘qituvchilar guruhleri va katta maktab rahbarlari o‘z maktablarida dars mashg‘ulotlarini o‘tkazdilar. Umuman olganda, tajriba davomida 100 dan ortiq tadqiqot darslari o‘tkazildi. Har bir davr guruh bir kun davomida (har bir yoz mavsumining oxirida ikki kun) o‘z natijalari va tajribalarini solishtirish, shuningdek, Angliyada dars o‘tish modelini ishlab chiqish uchun yig‘ildi. Uchuvchidan chiqadigan ballar qarama-qarshi sahifadagi katakchada keltirilgan.

Angliyada “LESSON STUDY” metodikasining Yaponiya modelidan qanday farq qiladi?

Ushbu yondashuvning yapon modelidan sezilarli farqi shundan iboratki, darsni o‘rganish sikli yapon modeliga qaraganda ancha tezroq bo‘lib, bir yildan ko‘proq vaqtni oladi va uch yilgacha davom etadi. Ushbu model har bir sikl uchun taxminan yarim muddatni oldi. Ikkinchi farq shundaki, Angliyada ishlab chiqilgan modelda o‘quvchilar ko‘pincha tsikl davomida ham, oxirida ham dars tahliliga jalb qilinadi. Bu uchuvchining muhim rivojlanishiga aylandi. Uchinchi farq shundaki, ingliz maktablari o‘qituvchilari ommaviy tadqiqot darslarini tarqatish usulidan foydalanmagan. Buning o‘rniga ular tadqiqot darslarida asosiy amaliyotlarni aks ettiruvchi video parchalarini ishlatdilar va ularni PowerPoint taqdimotlariga joylashtirdilar va natijalarni boshqa o‘qituvchilar uchun kasbiy rivojlanish uchrashuvlarida ishlab chiqdilar. Shuningdek, ular boshqa o‘qituvchilarga ham ishlab chiqilgan texnikalar bo‘yicha murabbiylik qilishgan. Lesson study barcha ishtirok etgan o‘qituvchilar tomonidan o‘qitish va o‘rganish amaliyotini

innovatsiyalar, o'tkazish va takomillashtirish uchun qiziqarli va takrorlanadigan jarayon ekanligi aniqlandi. Jarayon qiyin sharoitlarda bo'lgan maktablardan tortib, badavlatroq hududlardagi boshqa maktablarda 1, 2 va 3-bosqichlardagi asosiy fanlar bo'yicha ishlab chiqilgan va muvaffaqiyatli qo'llanilgan. Ba'zi maktablar o'sha paytda ishlash muammolarini hal qilishgan, boshqalari esa mamlakatdagi eng yuqori qo'shimcha qiymatga ega bo'lgan. Tadqiqotda ishtirok etgan maktab rahbarlari ham, maktab o'qituvchilari ham darsni o'rganish jarayoni tavakkalchilikka va kasbiy o'rganish madaniyatiga ham, ham ish bermayotgan narsadan ham, nimadan ham foyda keltirishiga yordam berishga qat'iy ishonishdi. Ishtirokchilar tadqiqot darsi ishtirokchilarga birgalikda tegishli ekanligini qadrlashdi va bu tavakkal qilish va o'rganish ehtimolini oshirishini his qilishdi. Darsni o'rganish jarayoni mashg'ulotlarni mavzular bo'ylab ishtirokchilar tomonidan ilgari uchramagan yoki ko'zda tutmagan usullarda o'tkazish uchun foydali bo'ldi. (Bir qator dars mashg'ulotlarida, masalan, maktabdagi fan va musiqa bo'limi, MFL bo'limi va fan bo'limi o'qituvchilari ishtirok etdi. Shunday qilib, darsni o'rganish maktab ichidagi tafovutlar bilan kurashishda muhim rol o'ynashi mumkin. Jarayon tajribali va kamroq tajribali o'qituvchilarga "narsalarga boshqacha qarashga" yordam berishi aniqlandi (loyiha a'zosi); tanishlikdan ko'r bo'lmasdan yoki "to'g'ridan-to'g'ri sozlamalari haqidagi taxminlar" (Desforjes, 2004) tufayli o'z amaliyotlarini tanqidiy ko'rish imkoniyatiga ega bo'lish. Jarayon ishtirokchi o'qituvchilar va yetakchilar tomonidan, ayniqsa, o'rganish va o'tkazish birligi "dars" bo'lganligi natijasida, maktablararo va o'zaro faoliyatga mos mexanizm sifatida ijobiy baholandi. O'qituvchilarning dastlabki uch yilidagi o'qituvchilar ushbu jarayonga jalb qilish ularga "chuqur" kasbiy ta'lim olish imkoniyatini berishini aniqladilar, ammo joriy yilning standart dietasi kabi mavjud modellar taklif qilmaydi. Undan Magistraturani o'qitish dasturi ishtirokchilari ishtiyoq bilan foydalandilar, ularning menejerlari bu tajribali hamkasblaridan o'rganish uchun qimmatli tizimli imkoniyatlarni taqdim etishi va ular bilan birgalikda o'qitish, kuzatish va tahlil qilishda faol ishtirok etishini his qilishdi. Jarayon o'qituvchilar tomonidan o'rganish va fikrlash qobiliyatlarini baholashda topilgan meta-idrokning pedagogik sohalarida uchraydigan umumiy savollar va muammolarni hal qilish uchun foydali vosita bo'ldi. Barcha holatlarda, o'qituvchilar,

o'quvchilarning o'zlari jarayonga jalb qilinganda, darsni o'rganishning ahamiyati sezilarli darajada oshishini aniqladilar. O'quvchilarning taraqqiyoti va natijalariga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatganligi va salbiy ta'sir ko'rsatganligi to'g'risida dalillar mavjud emas (masalan, bitta tadqiqotda bir sinfdagi bir o'quvchidan tashqari, darsdan foydalangan holda barcha o'quvchilar Milliy o'quv dasturining ular uchun bashorat qilinganidan bir darajasiga erishgan).

Lesson study jarayoni - maktablar va bo'limlar bo'ylab yaxshi natijalarga erishadigan asosiy amaliyot birligida joylashgan dizayn tadqiqoti - ko'p agentlik kontekstlarida ishlab chiqilishi mumkin degan xulosaga kelish asossiz emas.

Loyihada ishtirok etayotgan maktablar va maktablar tarmoqlari hozirda maktabni takomillashtirish strategiyalari va modellarida dars o'rganishni qurilmoqda (Dudli, 2005).

Nima uchun darsni o'rganish samarali?

Darsni o'rganishning o'ziga xos elementlari quyidagilardan iborat ekanligini aniqladilar:

Darsga va uning natijalariga egalik huquqini baham ko'rish orqali tavakkalchilikning kuchayishi mumkin bo'ladi - bu o'qituvchilarni xavfsiz o'ynashga olib kelishi mumkin bo'lgan tekshirish va samaradorlikni boshqarishga yo'naltirilgan kuzatishning aksariyat ta'siridan keskin farq qiladi:

“... tadqiqot darsi bo'lib, unda siz amaliyotingizning ushbu qismini juda qulay va xavf tug'dirmaydigan usulda o'tkazishingiz mumkin, bunda ishlashni boshqarish usulida emas, balki tengdoshlar guruhining kuzatuvlariga o'xshab, o'zingizga yoqmagan narsalarni olib, uni yaxshilash mumkin. .” (uchuvchi o'qituvchi)

ko'p nuqtai nazarlarning barchasi kuzatishlarni o'quvchilar va ularning o'rganishiga qaratadi - bu ko'proq o'quv jarayonlarini ko'rish, tasvirlash va muhokama qilish imkonini beradigan sinfdagi shovqin tezligini sekinlashtiradi.

birgalikda rejalashtirish, o'qitish va tahlil qilish jarayoni o'qituvchilarga tadqiqot darsini o'tkazishda bevosita bir-biridan o'rganish imkonini beradi. Sinovdagi ko'plab o'qituvchilar hamkasblarini darsni o'rganishda ishlab chiqilgan usullarga o'rgatish uchun darsni o'rganish usulini moslashtirdilar.

Lesson study boshqa sinfdagi harakat tadqiqoti yoki so‘rovidan nimasi bilan farq qiladi?

Lesson study sinfdagi harakat tadqiqoti yoki so‘rovining ko‘plab boshqa shakllaridan farq qiladi. Harakat tadqiqotida x bajarishning ta'siri yoki o‘quvchilar ma'lum bir tarzda guruhlangan bo‘lsa nima bo‘lishini o‘rganishga qaratilgan tadqiqot savoli bo‘lishi mumkin bo‘lsa-da, darsni o‘rganish har doim o‘qitish va o‘rganishning bir jihatini yaxshilashga asoslanadi. Tadqiqot savoli har doim: "Qanday qilib biz x ni y ga samaraliroq o‘rgatishimiz mumkin?" Darsni o‘rganish jarayoni juda aniq qadamlarga ega (qarama-qarshi sahifadagi 1-10-bosqichlarni ko‘ring), hatto darsdan keyingi muhokamani o‘tkazish usuligacha va diqqatni jamlash va yaxshilashdagi muvaffaqiyatining sabablaridan biridir. Tadqiqotchilar va tajriba o‘qituvchilari tomonidan ushbu yuqori tuzilgan "maslahatlashuv" amaliyotiga o‘xshash hisoblanadi.

Xulosa

Lesson study haqiqiy o‘quvchilar bilan haqiqiy sinflarda ishlash va amaliyotni bir sinfdan boshqasiga o‘tkazish orqali yangi amaliy bilimlarni yaratishga qaratilgan. Ta’lim ishchi guruhining hisoboti shuni ko‘rsatib turibdiki, shaxsiylashtirilgan ta’lim siyosatidagi potentsialga erishish uchun muvaffaqiyatni yanada yaxshilash uchun. bolalar va yoshlarni samarali va ishonchli umrbod ta’lim oluvchilar sifatida tayyorlash uchun biz o‘qituvchilarni chuqurroq o‘rganish modellarini, sinf sharoitida o‘rganish uchun ko‘proq imkoniyatlarni va nima ishlayotganidan o‘rganish uchun ko‘proq imkoniyatlarni qo‘llaydigan kasbiy rivojlanish yondashuvlarini ishlab chiqishimiz kerak.

Adabiyotlar/Литература/Reference:

1. Department for Children, Schools and Families. (2008). *Improving practice and progression through Lesson Study: a handbook for headteachers, leading teachers and subject leaders*. London: DCSF.
2. Dudley, P. (2008). Lesson Study in England: from school networks to national policy. Presented at the World Association of Lesson Studies Annual Conference, Hong Kong Institute of Education.
3. Dudley, P. (2011) Lesson Study: what it is, how and why it works and who is using it, www.teachingexpertise.com
4. Dudley, P. (2012) Lesson Study in England: from school networks to national policy, *International Journal of Lesson and Learning Studies*, 1.1 pp 85-100
5. Dudley, P. (2013) *Teacher Learning in Lesson Study: what interaction-level discourse analysis revealed about how teachers utilised imagination, tacit knowledge of teaching and freshly gathered evidence of pupils learning, to develop their practice knowledge and so enhance their pupils' learning*, *Teacher and Teacher Education, Teaching and Teacher Education* 34 (2013) 107e121
6. Hargreaves, D. H., (2012) *A self improving school system: towards maturity*, Nottingham, NCSL Pedder, D. and Opfer, D., (2012) *Professional learning orientations: patterns of dissonance and alignment between teachers' values and practices*, *Research Papers in Education*, London, Routledge pp 1-32